

Nieuwe bwb-index: groei en vruchtbaarheid

Uit 78 fokwaarden selecteerde de rascommissie Belgisch witblauw zeven fokwaarden die veel belang hebben voor de rendabiliteit van witblauw. Deze zeven fokwaarden resulteerden in een nieuwe Belgisch-witblauwindex die vanaf april gepubliceerd wordt. De bwb-index staat voor groei en vruchtbaarheid.

TEKST WIM VEULEMANS

Elke dag maken we keuzes, zowel in ons privéleven als professioneel. Om die keuzes te maken is het goed om zo veel mogelijk te weten over datgene waarover we een keuze maken. Wie een tractor of een auto koopt, kijkt niet alleen naar het model, maar zal ook in de technische gegevens duiken om te kijken of het voertuig voldoet aan de noden. Voorgaande geldt ook in fokkerij. Hoe meer men daar weet, hoe beter een fokkerijkeuze kan worden gemaakt. De mate van succes hangt zo voor een groot deel af van de hoeveelheid kennis die men voorafgaand aan die keuze heeft. Om vleesveehouders een extra tool te geven in het streven naar meer succes in de fokkerij heeft de rascommissie, een adviesraad van het Vlaams stamboek

Kubitus de Bray, een topper in de nieuwe Belgisch-witblauwindex

Verdienmodel vleesvee

Belgisch witblauw en Coöperatie CRV, een eigen Belgisch-witblauwindex, ofwel bwb-index uitgewerkt.

Groei en vruchtbaarheid

Alle leden-vleesveehouders van CRV in Vlaanderen hebben in 2016 samen een fokdoel uitgewerkt voor het Belgisch-witblauwras. Dit fokdoel staat voor de ambitie van het ras en omschrijft welk type dier het meest het ideaalbeeld benadert voor het ras. Het fokdoel werd daarbij als volgt omschreven: een dier dat een makkelijke opfok kent, een hoge dagelijkse groei heeft, een eerste kalf op 24 maanden, en weer vlot drachtig wordt. Daarbij blijft het behoud van bespiering en correct beenwerk evenzeer onder de aandacht. Elke vijf jaar wordt dit fokdoel geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd door de leden-vleesveehouders van CRV. Volgend voorjaar – begin 2021 – is dit opnieuw het geval.

Groei en vruchtbaarheid zijn essentieel in het fokdoel, het zijn ook de twee kritische succesfactoren voor een optimaal rendement in de vleesveehouderij. En als vleesveehouder heb je deze grotendeels zelf in de hand. Niet alleen de groei van een dier is belangrijk, ook die van haar (ongeboren) kalf stuurt het rendement. Zo moet een koe tussen haar eerste en derde kalf ongeveer 100 kilogram per jaar groeien. Haar nakomeling zou vervolgens een 450 kilogram in het eerste jaar moeten groeien, terwijl ook haar ongeboren kalf 50 kilogram groeit. Dat alles brengt de jaargroei per zoogkoe op 600 kilogram. Het behalen van deze jaargroei is dus een combinatie van groei en vruchtbaarheid. Het betekent immers dat het dier een eerste kalf op twee jaar moet hebben en een korte tussenkalf tijd (ongeveer 380 dagen). Met het uitwerken van de bwb-index wil de rascommissie

dit Vlaamse fokdoel doorvertalen naar de praktijk. De bwb-index is immers nagenoeg volledig uitgebouwd met fokwaarden die relevant zijn voor het nastreven van het Vlaamse fokdoel. De bwb-index geeft zodoende een foktechnische waarde aan een dier in functie van het Vlaamse fokdoel. Meer concreet: stieren worden geordend op basis van dat fokdoel. De stieren die boven aan de lijst staan, zijn over het algemeen stieren die goed scoren op groei en vruchtbaarheid bij hun nakomelingen. Vleesveehouders die steeds de stieren met de hoogste bwb-index kiezen, zullen finaal het sterkst richting het vooropgestelde fokdoel evolueren. Maar de keuze is en blijft voor de vleesveehouder! Bovendien kan de bwb-index ook helpen in de selectie van een proefstier of bij de aankoop van een nieuwe stier. Daarbij geeft de bwb-index van de vader en de moedersvader alvast een indicatie van wat men van de jonge stier mag verwachten.

Zeven fokwaarden in bwb-index

Vleesveehouders met Belgisch witblauw hebben momenteel heel veel informatie over ki-stieren beschikbaar. Niet alleen zijn de stamboomgegevens, lineaire beoordelingen en/of prijsskampprestaties bekend, er zijn ook 78 fokwaarden beschikbaar die gebaseerd zijn op geboorteregistratie, vruchtbaarheids- en slachtgegevens van nakomelingen van stieren. De bwb-index is samengesteld uit zeven van deze fokwaarden waarbij maximaal rekening is gehouden met het Vlaamse fokdoel. Zo bestaat de bwb-index uit de volgende fokwaarden: leeftijd eerste inseminatie, karkasgewicht koe, sterfte bij geboorte en op 14 maanden, beenwerk, bespiering en eindbeoordeling.

Er wordt gebruikgemaakt van fokwaarden berekend door CRV Coöperatie, Elevéo en het Waalse stamboek. Een verschil hierbij is dat de Waalse fokwaarden een spreiding hebben van tien punten en die van CRV vier punten. Elk van deze fokwaarden heeft een bepaald gewicht in de samenstelling (tabel 1), groei en vruchtbaarheid hebben de grootste invloed. Goed om weten is dat karkasgewicht koe niet zo zeer een fokwaarde is die staat voor de zwaarste koeien. Omdat er bij deze fokwaarde ook rekening gehouden wordt met de leeftijd waarop de koe geslacht wordt, is het eerder een indicator van groei dan van zware koeien.

Tabel 1 – Samenstelling bwb-index

kenmerk	bron	aandeel (%)
leeftijd eerste inseminatie	CRV	20
karkasgewicht koe	CRV	30
beenwerk	Elevéo	10
sterfte bij geboorte	Elevéo	5
sterfte op 14 maand	Elevéo	5
bespiering	Elevéo	10
eindbeoordeling	Elevéo	20

Tweemaal twee stieren als voorbeeld

Twee stieren die in de testberekening goed scoren en een hoge betrouwbaarheid hebben, zijn Kubitus de Bray (v. Empire) en Attribut du Fond de Bois (v. Imperial). Ze hebben een vrijwel gelijke bwb-index, respectievelijk 114 en 113 (tabel 2). En toch is het profiel van de stieren verschillend. Dat kan en is normaal. Vergelijk het met twee studenten die elk slagen voor hun examens. De ene doet het zonder een tekort, de andere heeft een tekort, maar compenseert het met een hoge score op andere vakken. Waar Kubitus het vooral van groei en vruchtbaarheid heeft, zal Attribut beter scoren op beveleedheid en eindbeoordeling, vleeskwiteit dus. Om het effect van selecteren op de nieuwe bwb-index aan te tonen vergelijken we ook twee fokstieren die goed, dan wel minder

scoren op de bwb-index. Kubitus heeft een bwb-index van 114, Bambin doet het minder goed met een bwb-index van 90. In tabel 3 zijn de onderliggende fokwaarden te vinden. Daaruit is op te maken dat Kubitus voor bijna alle kenmerken gemiddeld tot goed scoort, Bambin doet het goed voor bespieren en eindbeoordeling, maar verliest fokwaardepunten voor leeftijd eerste inseminatie en karkasgewicht.

Omdat de meeste fokwaarden ook te vertalen zijn naar een werkelijk effect bij de nakomelingen, kunnen we dus ook aanduiden waarom de bwb-index van Kubitus beter is. Zijn nakomelingen hebben een lagere uitval, een circa 0,7 procent lagere sterfte op 14 maanden. Maar vooral zijn Kubitusdochters een goede week eerder (7,9 dagen) voor het

fokwaarde	Kubitus	Bambin
bwb-index	114	90
beenwerk	111	108
bespieren	92	102
eindbeoordeling	106	112
sterfte bij geboorte	99	101
sterfte op 14 maanden	93	100
leeftijd bij eerste ins.	104	96
karkasgewicht koe	102	92

Tabel 3 – Vergelijking van twee stieren met een verschillende bwb-index

eerst geïnsemineerd en hebben ze een karkasgewicht dat gemiddeld 22 kilogram hoger ligt op dezelfde leeftijd. Ze zijn dus vruchtbaarder en groeien sneller.

Tabel 2 – Vergelijking van twee stieren met een vrijwel gelijke bwb-index

naam	vader	geboorte-jaar	bwb-index	% betr.	fokwaarde beenwerk	fokwaarde bespieren	fokw. eindbeoordeling	fokw. sterfte bij geboorte	fokw. sterfte op 14 maand	fokwaarde lft. 1e ins.	fokwaarde gew. koe
Kubitus de Bray	Empire	2009	114	97	111	92	106	99	93	104	102
Attribut du Fond de Bois	Imperial	2010	113	95	108	117	117	100	105	95	102

Alvorens de samenstelling van de bwb-index vast te leggen, is ook gekeken naar het effect van de index op de veestapel, de zogenaamde respons. Als vleesveehouders gaan selecteren op basis van deze index blijkt uit die respons dat er genetisch een sterke vooruitgang mogelijk is voor groei en vruchtbaarheid. Ook de vitaliteit van de kalveren gaat erop vooruit, op beenwerk en bespieren wordt weinig tot niets toegegeven.

Drie keer per jaar drie lijsten

In de eerste weken van april wordt de bwb-index voor het eerst gepubliceerd. De bwb-index zal ongeveer gelijktijdig met de Interbull-timing gepubliceerd worden en dat drie keer per jaar.

Daarbij worden er drie lijsten gepubliceerd: jong, wacht- en fokstier. Zo omvat de lijst 'jong' alle stieren met een betrouwbaarheid van minder dan 35 procent, dit zijn dus stieren waar maar beperkt informatie over beschikbaar is en er wordt dus vooral met de afstammingsgege-

vens gewerkt. De lijst 'fokstier' bestaat dan weer uit stieren met een betrouwbaarheid van meer dan 65 procent, van deze stieren zijn al meer dan voldoende nakomelingen beschikbaar.

De bwb-index wordt gepubliceerd vanaf dat er een fokwaarde van de stier bekend is. Dat betekent meestal dat de stier in de lijst van Elevéo met de Waalse indexen moet staan. Om alleen maar de meer actuele stieren in beeld te hebben, zijn de gepubliceerde stieren steeds jonger dan tien jaar of had de stier nog tien geregistreerde nakomelingen in Vlaanderen in het jaar vooraf. Af en toe kan er dus al eens een oudere stier opduiken in de lijst, maar dat betekent wel dat de stier nog relevant is. De lijst zal te raadplegen zijn op de website van CRV Vlaanderen of Coöperatie CRV en dit onder de button 'fokwaarden'. Klik daarna door op fokwaardepublicatie en dan op perspublicatie met toplijsten. |

Voor meer info: vereniging-CRV.be of cooperatie-CRV.nl

Goed om te weten over de nieuwe bwb-index

- Houd rekening met de betrouwbaarheid, oudere stieren geven meer zekerheid.
- De bwb-index vertelt iets over de kwaliteit van de stier, maar een hoge of lage index vertelt niets over een individueel kenmerk.
- De index komt beschikbaar voor alle stieren waarvoor een ki-code bij het stamboek

is aangevraagd. Jonge stieren krijgen een verwachtingswaarde, die berekend wordt op basis van de fokwaarde van hun vader, grootvader, etc. Zodra er nakomelingen beschikbaar zijn, verkrijgt hun informatie de verschillende fokwaarden en dus ook de bwb-index.

- De bwb-index is aan te passen aan het Vlaamse fokdoel, dat bepaald wordt door vleesveehouders. Dus ook voor de bwb-index zitten de vleesveehouders zelf mee aan de knoppen.